

Actieagenda

IMPACT ONDERNEMEN IN GRONINGEN, HET ANDERE WINSTDENKEN

Winst als middel voor
sociaal-maatschappelijke doelen

FEBRUARI 2019

INLEIDING

Op de Groningse arbeidsmarkt is sprake van een grote discrepantie. Enerzijds bestaan in verschillende sectoren al enige tijd grote tekorten aan goed opgeleide arbeidskrachten, anderzijds staan nog veel mensen (langdurig) aan de kant vanwege een te laag opleidingsniveau en/of door een beperking. Voor veel mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt biedt de bestaande economie, ondanks de mooie groeicijfers, geen soelaas. Er is in zekere zin sprake van marktfalen. De inclusieve arbeidsmarkt kent nog heel wat uitdagingen.

Voor bedrijven (zowel ondernemers als werkgevers) geldt dat continuïteit het hoogste doel is, maar steeds meer bedrijven hebben naast winstmaximalisatie ook andere drijfveren en stellen het traditionele marktdenken niet centraal in hun bedrijfsvoering. Zij hebben daarnaast het maatschappelijk nut en welzijnsgroei als doelen gesteld. Ook daarmee kunnen omzet en groei, en dus een bijdrage aan de economie, worden gerealiseerd. Het verschil met traditionele bedrijven is dat deze bedrijven winsten aanwenden voor hun bijdrage aan het oplossen van een maatschappelijk probleem. De nationale SER heeft dit type bedrijven in 2015 gedefinieerd als sociale ondernemingen. De provincie Groningen heeft de SER Noord-Nederland een aanvullend advies gevraagd over sociaal ondernemerschap en dit heeft de SER Noord-Nederland als volgt vertaald:

Hoe kan het sociaal ondernemerschap in de regio worden vergroot als kans voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en hoe kan de provincie daarbij een rol spelen?

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat het stimuleren van sociaal ondernemerschap leidt tot duurzame arbeid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Sociaal ondernemerschap verbreed naar impact ondernemen

Het aantal sociale ondernemingen, dat voldoet aan de definitie uit 2015 van de nationale SER, groeit gestaag, maar is in zijn totale omvang in Groningen, ondanks de mooie groeicijfers nog

te beperkt voor de relatief grote groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De SER Noord-Nederland beveelt daarom een brede benadering van sociaal ondernemerschap aan, met name gericht op bedrijven die impact hebben op de groei van de arbeidsparticipatie. De brede benadering noemen we impact ondernemen, waarin twee typen bedrijven worden onderscheiden:

- Bedrijven met een eigen verdienmodel om een maatschappelijk probleem aan te pakken (sociaal ondernemerschap - definitie de nationale SER).
- Bedrijven die gericht zijn op winst en ook nieuwe maatschappelijke verdienmodellen zoeken, wat leidt tot arbeidsparticipatie door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (constructief ondernemerschap in de marktsector).

De SER Noord-Nederland pleit ervoor dat het stimuleren van impact ondernemerschap wordt gezien als een vorm van economisch beleid. Het beleid richt zich op de ondersteuning van bestaande en startende impact ondernemingen in de regio en op de vestiging van filialen van impact ondernemingen van elders. Het beleid is dus gericht op de versterking van deze ondernemers en daardoor op de groei van werkgelegenheid voor mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Mogelijke besparingen op uitkeringen zijn dan een positief bijeffect. Op deze wijze heeft het stimuleren van impact ondernemerschap ook betekenis voor mensen die niet in aanmerking komen voor een vorm van financiële ondersteuning door de overheid.

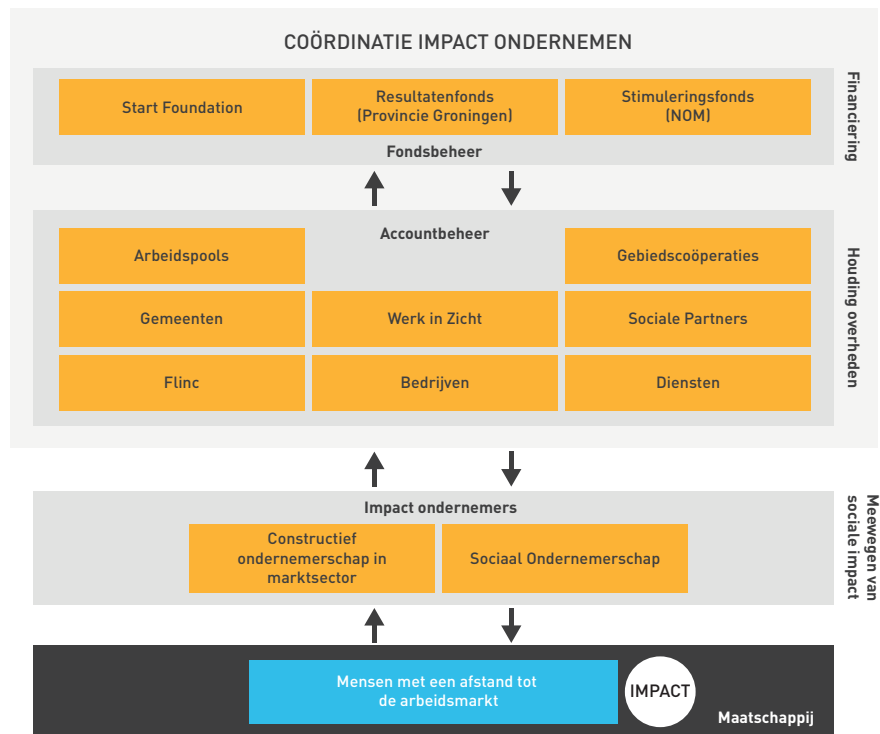
Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

De SER Noord-Nederland is van mening dat bij het stimuleren van impact ondernemerschap schadelastbeperking van uitkerende instanties niet leidend moet zijn, maar dat de mens centraal hoort te staan. Daarom wordt geadviseerd om geen onderscheid te maken in doelgroepen per sector. De mogelijkheden liggen voor mensen in alle sectoren aan de onderkant van de arbeidsmarkt: bouw, groen, infra, techniek, zorg, enzovoort. Ook zijn ondernemers niet gericht op specifieke doelgroepen, zolang kandidaten maar gemotiveerd zijn. Het is daarbij van belang dat de uitvoering van arbeidstoeleiding niet wordt gehinderd door versnippering in de uitvoeringsstructuur en de verschillende regels, zoals in het advies Het werkend alternatief voor Noord-Nederland reeds is geconstateerd.

TE NEMEN ACTIES EN AANBEVELINGEN

Op basis van 'best practices' uit verschillende plaatsen in Nederland inzake het stimuleren van sociaal ondernemerschap, de afgenomen interviews en het werkatelier van 11 oktober 2018 zijn als acties in het advies geformuleerd¹. Deze zijn gerubriceerd naar drie thema's: financiering, houding overheden en meewegen van sociale impact

Omdat het gewenst is dat impact ondernemen op gang wordt gebracht vanuit het economisch stimuleringsbeleid en al deze relevante acties niet gelijk 'morgen' kunnen en/of hoeven te worden ingevoerd is er een prioriteitselectie gemaakt van de in het advies geformuleerde acties. Aanbevolen wordt om, in de eerste periode van het stimuleringsbeleid voor impact ondernemen, de focus te leggen op deze geselecteerde acties. De volgende afbeelding geeft een totaalbeeld van de te nemen acties die daaronder verder worden uitgewerkt.

¹ De verantwoordelijkheid van deze actieagenda is te vinden in het brede adviesrapport met dezelfde titel, Impact ondernemen in Groningen, Het andere Winstdenken. In dit rapport worden in totaal 28 acties, die allen nodig zijn, gepresenteerd om impact ondernemen goed van de grond te krijgen.

Thema 1: Financiering

Omdat financiering een belangrijke belemmering is gebleken bij het stimuleren van impact ondernemen, zowel wat betreft de beschikbaarheid van financiële middelen, als het verkrijgen van toegang tot die middelen, worden onderstaande acties met voorrang aanbevolen.

Actie	Aanjager
1 Maak bij de uitwerking van het Nationaal Programma Groningen financiële ruimte vrij voor ondersteuning van impact ondernemerschap.	Provincie Groningen
2 Interesseer maatschappelijke investeringsfondsen zoals Start Foundation voor het steunen van initiatieven in Groningen.	Provincie Groningen
3 Breid Finc uit met projectmanagement specifiek gericht op het ondersteunen en faciliteren van impact ondernemers.	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij i.s.m. provincie Groningen
4 Faciliteer bestaande bedrijven om gelieerd aan hun core business nieuwe (not for profit) initiatieven te entameren die werk kunnen creëren.	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij i.s.m. provincie Groningen

Thema 2: Houding overheden

Impact ondernemers ondervinden een gebrekkige herkenning en erkenning door overheden. Impact ondernemerschap heeft soms een stigma en wordt beschouwd als liefdadigheid of filantropie, terwijl het serieus ondernemerschap is. Er wordt niet gezien wat een impact ondernemer doet. Dit is een van de grootste drempels voor impact ondernemers. Om dit te doorbreken zijn meerdere acties voorgesteld, waarvan onderstaande voor de korte termijn de aandacht verdienen.

Actie	Aanjager
1 Stel een coördinator impact ondernemerschap aan, die rol van ambassadeur, initiator en stimulator voor impact ondernemen krijgt.	Provincie Groningen

2	Zorg voor meer uniformering in beleid tussen de overheidspartijen in de regio.	Provincie Groningen i.s.m. gemeenten en Werk in Zicht
3	Zorg voor reallocatie van middelen voor beleid naar meer inkoop met impact.	Provincie Groningen en gemeenten
4	Maak een gezamenlijke inkoop- en aanbestedingskalender	Werk in Zicht i.s.m. aanbestedende diensten in de regio

Thema 3: Meewegen van sociale impact

De positieve maatschappelijke effecten van de activiteiten van impact ondernemingen zijn vaak pas op langere termijn merkbaar. De sociale baten zijn daarom niet altijd direct beschikbaar als inkomsten voor de impact ondernemingen. Daarom is het belangrijk om op basis van maatschappelijke kosten-batenanalyses en via sociale impactmeting de waarde van impact ondernemingen in kaart te brengen.

Als het lukt om de maatschappelijke baten te kapitaliseren, hebben andere organisaties meer mogelijkheden om op basis van de getoonde sociale impact stimulerende maatregelen te nemen. Bijvoorbeeld via inkoop of door maatschappelijke investeringen te doen. Ook sociale innovatie door in te spelen op vergrijzing en krimp in bepaalde gebieden biedt hiervoor kansen. Belangrijk is dat de verschillende geldstromen binnen de overheid worden ontschot. Dan kan maatschappelijke impact effectiever worden gefinancierd. De belangrijkste acties die een bijdrage leveren aan het meewegen van sociale impact zijn hieronder verwoord.

Actie	Aanjager
1 Zet een resultatenfonds voor impact ondernemerschap op en ga hiermee experimenteren.	Provincie Groningen
2 Ondersteun het opzetten van arbeidspools door middelen toe te wijzen aan een stimuleringsfonds.	Werk in Zicht
3 Stimuleer arbeidspools bij gebiedscoöperaties voor maatschappelijke vraagstukken en zet daarvoor zo mogelijk het ontwikkelde instrumentarium in.	Werk in Zicht i.s.m. sociale partners
4 Stel middelen beschikbaar voor deelnemers aan arbeidspools, gericht op begeleiding, ontwikkeling en opleiding.	Werk in Zicht

GEDEELDE VERANTWOORDELIGHEID EN REGIONALE VERSCHILLEN

In de schema's met de acties in het rapport wordt bij iedere actie aangegeven wie als eerste initiatiefnemer/aanjager wordt gezien. Niet omdat deze organisatie de enige verantwoordelijke voor deze actie is, maar om duidelijk te maken waar het eerste initiatief ligt om tot invulling van die actie te komen.

De provincie Groningen wordt daarin vaak als aanjager genoemd omdat de SER Noord-Nederland de provincie Groningen als de partij ziet die vaak het beste in staat is om, vanuit economisch perspectief en bovengemeentelijk coördinerend, de groei van impact ondernemerschap door actieve stimulering en facilitering op gang te brengen. Deze rol hoeft niet noodzakelijkerwijs door de provincie ingevuld te worden, maar dit kan in de praktijk ook door een andere organisatie of persoon gedaan worden. Daarvoor is wel een duidelijke bestuurlijke opdracht van de provincie Groningen nodig.

De aanjager/initiatiefnemer geeft de eerste aanzet en werkt aan het 'gemeenschappelijke eigendom' van de actie. Het beleid voor het bevorderen van impact ondernemerschap kan alleen succesvol worden, als de verschillende overheden er het gezamenlijk belang van inzien en bereid zijn om er, voor langere tijd, samen in te investeren en samen te werken met de genoemde partners. Als samenwerken en kennisdeling gestimuleerd worden en invulling krijgen is ook een goede voedingsbodem om investeringsfondsen als Start Foundation te interesseren voor het uitbreiden van activiteiten naar de arbeidsmarktregio Groningen.

Binnen de provincie zijn er ook regionale verschillen als het gaat om de problematiek mensen met en afstand tot de arbeidsmarkt. De situatie in Oost-Groningen is daarin nijpender dan bijvoorbeeld in het Westerkwartier. Daarom is het aan te bevelen dat er goed gekeken wordt dat sommige acties starten in de regio waar deze het meeste nodig zijn.

SER

NOORD
NEDERLAND

BEZOEKADRES Sociaal Economische Raad
Noord-Nederland
Leonard Springerlaan 23
9727 KB Groningen

TELEFOON 050 526 71 92

E-MAIL info@sernoordnederland.nl

WEBSITE www.sernoordnederland.nl

TWITTER @ser_nn

POSTADRES Postbus 481
9700 AL Groningen